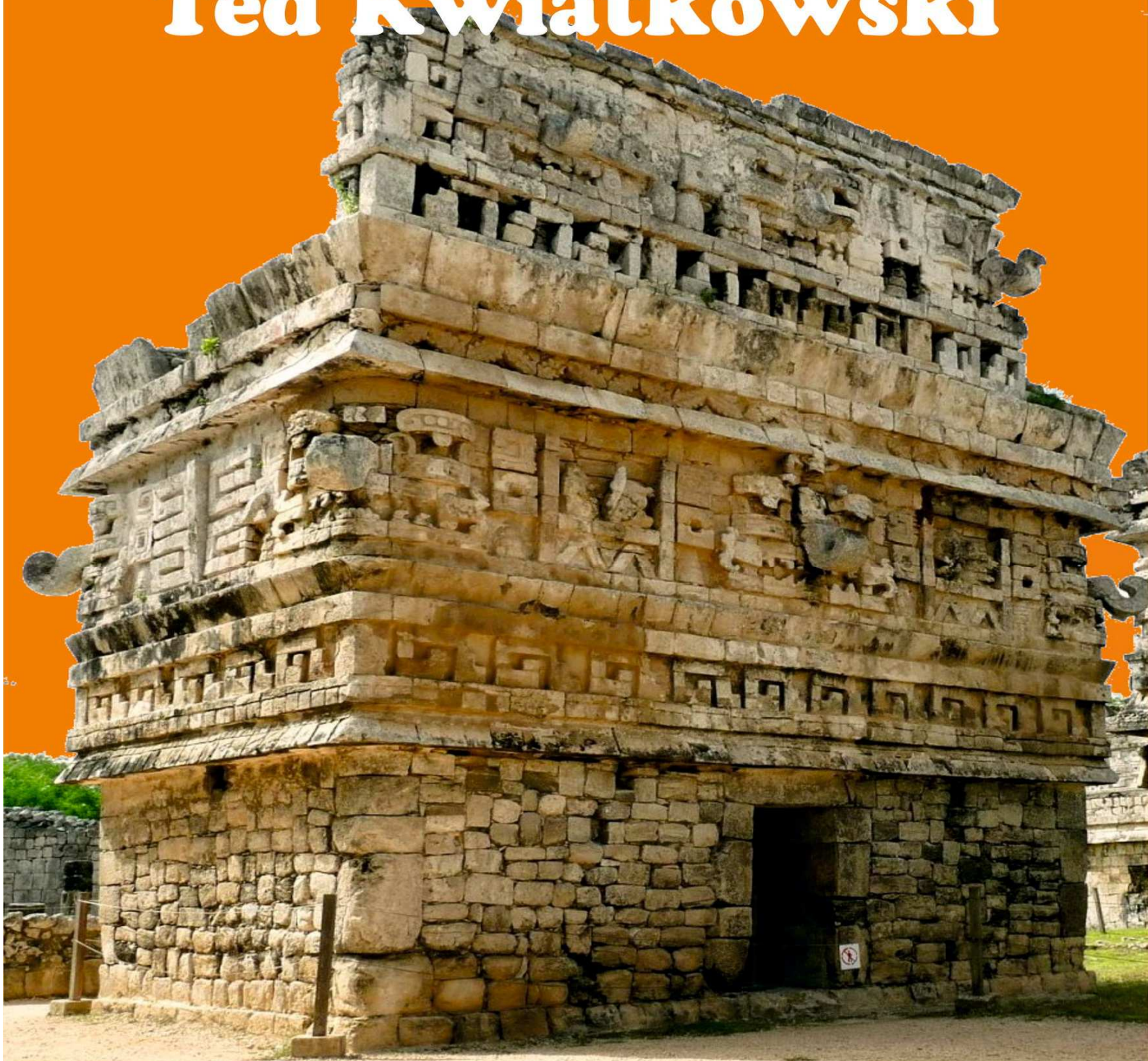

Ted Kwiatkowski

**SKRÓT HISTORII
ARCHITEKTURY
innych kultur**

Na okładce:

Świątynia "La Iglesia" w Chichen Itza, na półwyspie Yukatanu w Meksyku, (kultura Majowi Tolteków) przed rokiem 1200 n.e.

Niniejsza książka powstała z artykułów przygotowanych do druku w miesięczniku społeczno-kulturalnym "Polonia Kalifornijska" w San Diego w roku 2001.

Wydawnictwo wersji
elektronicznej

United Kingdom 2016
eBook-PDF

ISBN: 978-1-911283-20-1

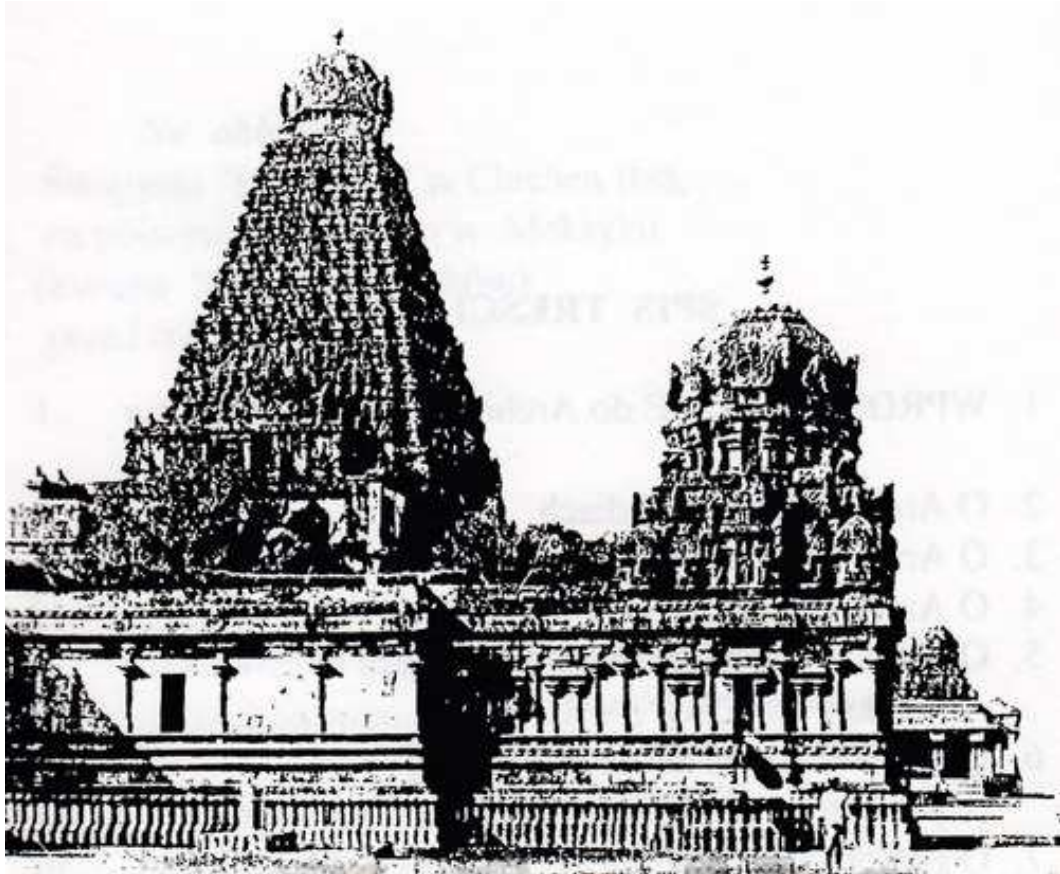
Ted Kwiatkowski

Ted (Teofil) Kwiatkowski jest absolwentem Wydziału Architektury Politechniki Gdańskiej z 1952 roku. Był Głównym Architektem województwa Opolskiego w latach 1955-57. Wyjechał w 1958 roku z Wiednia do USA, gdzie pracował w różnych biurach projektowych. W 1965 roku otrzymał Kalifornijską licencję architekta i prowadził własną praktykę w Los Angeles, Lang Beach i t Springs. Mieszka teraz w San Diego, maluje portrety i pisze artykuły do pism polonijnych. Jest autorem książek między innymi "Moje Serendipity", "Stare cywilizacje słynne budowle", "Skrót historii architektury dla wszystkich", "Aforyzmy abstrakty".

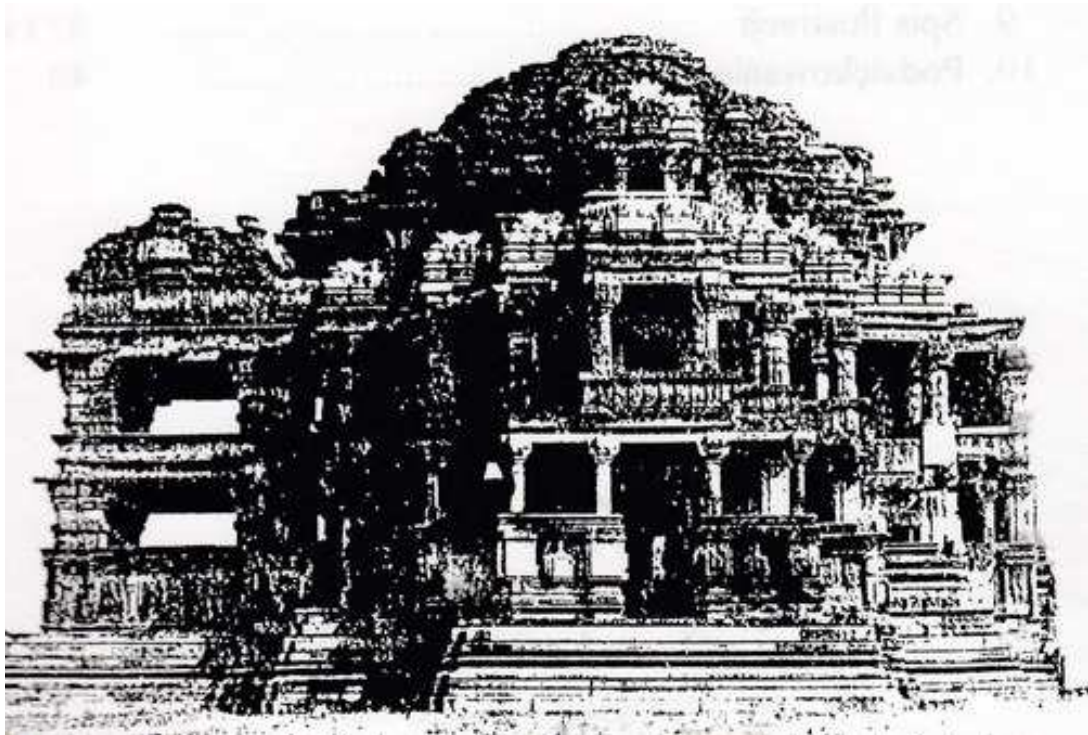
SKRÓT HISTORII ARCHITEKTURY innych kultur

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE DO ARCHITEKTURY INNYCH KULTUR.....	6
2. O architekturze w Indiach	6
3. O architekturze w Chinach	9
4. O architekturze Japonii.....	13
5. O historii i architekturze pierwszych mieszkańców Ameryki Północnej	17
6. O budowlach Ameryki Środkowej (cywilizacji Tolteków i Majów).....	22
7. O historii i architekturze Azteków w Meksyku	27
8. O budowlach Ameryki Południowej (architekruka Inków w Peru).....	29
PODZIĘKOWANIE.....	36

INDIE. Wielka Świątynia w Tanjore (XIV w.n.e.)

INDIA. Świątynia San Bahu w Gwalior (1100 r.n.e.)

1. WPROWADZENIE DO ARCHITEKTURY INNYCH KULTUR

Budowle innych kultur, jak kraje Arabskie, Indie, Chiny, Japonia, czy Ameryka Środkowa i Południowa (Majowie, Inkowie, Aztekowie) miały charakter "ducha czasu i miejsca", kształtowany przez dominujące religie (Hinduizm, Buddyizm, Islam, Shinto i inne). Nie miały jednak znacznego wpływu na style architektury ogólnie światowej tzw. "historycznej", która z czasem przeniosła się na tamte tereny uwzględniając lokalne tradycje i potrzeby.

Sztuka Egiptu i Azji Zachodniej miała wpływ na architekturę Starożytnej Grecji, co w konsekwencji wpłynęło na rozwój stylów architektury świata zachodniego. Natomiast architektura Wschodu, o charakterze odmiennym od zachodniej, nie bardzo odpowiadająca gustom Europejczyków została przez nich nazwana "niehistoryczną".

Nie mogąc konkurować ze spontanicznym i postępowym rozwojem architektury w krajach chrześcijańskich, nie weszła w zakres zainteresowań z punktu widzenia postępu budowlanego, gdyż zasadniczą jej cechą był brak innowacji konstrukcyjnych.

2. O architekturze w Indiach

Indie są krajem w kształcie wielkiego trójkąta tkwiącego od południa w oceanie. Strona północna łączy się z wielkim lądem. Stamtąd przenikały wpływy kulturowe (brak portów morskich). Życie skupiało się w dorzeczach kilku głównych rzek. W dolinie największej z nich, Gangesu, powstawały pierwsze miasta. Centralne miejsce zajmuje Delhi zwane "Rzymem Indii". Inne skupiska ludzkie początkowo tworzyły się wzdłuż zachodniego wybrzeża. Tam znajdują się pierwsze, wyrzeźbione w skałach świątynie, (często tylko jedna fasada zewnętrzna), sięgające 250 roku p.n.e. kiedy cesarz Asoka uznał panującą religię Buddyjską. Kształt ich kolumn i głowic (kapiteli) wskazuje na wpływy greckie, egipskie, perskie i asyryjskie przyniesione przez podbój Aleksandra Wielkiego w 327 roku p.n.e.

Styl ten (okres), od panującej wówczas religii, nazwany Buddyjskim trwał przez tysiąc lat, do roku 750 n.e. Budowle sakralne nie były wtedy świątyniami bóstw, lecz klasztorami mnichów "Viharas", gdzie jak w średniowiecznej Europie skupiała się wiedza i nauka, np. wielki klasztor Buddyjski w Nalanda mieszczący 10,000 mnichów. Jedne z najstarszych budowli (150 p.n.e.) są tzw. święte miejsca Sanchi Topes (Stupas) jako proste kopuły na platformach otoczone cokołami z bramami wejściowymi. Pozostałości kilku takich świątyń znajdują się na Ceylonie.

W południowych Indiach znane są świątynie "bettas" z otwartym dziedzińcem zawierającym ogromne statuy wycięte w skale, do 60 stóp wysokości. Następnym okresem (stylem) był tzw. Janinizm biorący nazwę od bogatej sekty Jainów w północnych Indiach, trwający do roku 1300 n.e. Świątynie wznoszono wówczas przeważnie na wzgórzach z otwartym dziedzińcem i dużą ilością cel naokoło zawierających każda statuę "Jina" ze skrzyżowanymi nogami. Jedną z budowli tego okresu zwana "Rampur" z białego marmuru miała 400 kolumn i 20 kopuł.

Zarówno w tym okresie jak i późniejszym tzw. Hinduskim "Brahman" trwającym od VI wieku n.e. do czasów dzisiejszych świątynie budowano często na planie krzyża, szczególnie w północnych częściach kraju. Nadawano im formy piramidalnych wież podobnych do zigguratów, których ściany pokrywano całkowicie zewnątrz i wewnątrz, cyzelowanymi płaskorzeźbami (arabeskami) o groteskowych motywach (wielogłowe postacie, lwy, słonie, węże) pokrywających całe powierzchnie, nie pozostawiając ani trochę wolnego miejsca (nic, tylko rzeźba).